

ringsstrædet; men efterhaanden svandt dette Haab, og vi maatte altsaa for Alvor tænke paa den forestaaende Overvintring.

Efter at Vinteren var hengaact, lod Varmen længe vente paa sig, og først midt i Juni 1879 begyndte Sneen tydelig at mindskes Dag for Dag; i Førstningen af Juli var Landet for største Delen snefrit. Havisen smeltede ogsaa rask paa denne Tid, og i Nærheden af Fartøjet aftog Isens Tykkelse hver Dag med 1—2 Tommer, alt efter som Vinden var nordlig eller sydlig. Aabne Vaager og lange smalle Render begyndte at vise sig, nord og syd for Fartøjet. I Førstningen og i Midten af Juli stod der meget Vand paa Isen ind ad Kysten til, og det blev med hver Dag vanskeligere at vedligeholde Forbindelsen med Land. Den 18de Juli under en Søndenvind mær-

kede vi, at Linen paa vor Vandstandsmaaler viste bag ud, og strax efter saa vi Isen ind ad Landet til at skille sig fra det ydre Baand af Grundis. Vi satte Ild under Maskinen, og Kl. 3 $\frac{1}{2}$ om Eftermiddagen sattes Skibet i Gang. En halv Time senere vare vi inde i en Rende, der udvidede sig mere og mere, og inden Aften vare vi i et forholdsvis isfrit Hav. Vi kom los efter 9 Maaneders og 20 Dages Indestængning, uden ringeste Fare eller Møje og lige saa sikkert, som om vi vare gaede under Sejl fra en sædvanlig isfri Havn.

Søndagen den 20de Juli passerede vi Asiens østlige Forbjærg, Østkap, og vi havde da fuldstændig gjenmesejlet Nordøstpassagen. For at fejre denne Højtidelighed gave vi Salut, og Nationalflaget hejsedes paa Toppen.

Vegas Overvintring 1878—79,

af A. Hovgaard.

I September Maaned 1878 maatte vi under vor stadige Kamp med Isen nøjes med meget ringe Fremskridt. Indtil Bjørneserne ud for Kolymas Munding havde vi næsten overalt fundet en aaben Rende langs Kysten, ja undertiden endog sejlet i et helt Døgn uden at se Is; men nu begyndte Isen at blive tættere og sværere og lagde os Vanskeligheder i Vejen, der bleve større og større, jo længere vi kom øster paa. Vanskelighederne øgedes desuden derved, at Dagens Længde hurtig aftog; allerede i de første Dage af September havde vi været nødt til at ligge forstøvede ved en Isflage et Par Timer af Natten, hvilke vi gjerne benyttede til Skrabning af Havbunden o. desl., og i den sidste Halvdel af Maaned tvang Mørket os til at ligge uvirksomme 8 Timer af Døgnet, uden at regne den lange Tid, i hvilken Isen selv ved højlys Dag holdt os bundne til en Flage. Dag for Dag faldt „Beringsunds-Aktierne“, med hvilket Udtryk vi plejede at betegne Udsigten til at naa Beringsstrædet endnu i Aaret 1878. Efter vort lange tvungne Ophold ved Nordkap gik det især meget langsomt mod Øst, og vi vare næsten forbavsede, naar Skibet efter at have ligget stille nogle Dage kunde trænge et Par Mil frem.

Endelig naaede vi Koliutsjin Bugten, kom paa én Dag over den og ankrede den 27de September om Aftenen et Par engelske Mil syd for Kap Jinredlin tæt ved Stranden. En Rekognosceringsudflugt foretoges med Damp-

barkassen ud til Kap Jinredlin, og til vor store Glæde saa Farvandet øst for det Punkt forholdsvis rent ud. Da Beringsstrædet egentlig begynder ved dette Forbjærg, vare vi alle overbeviste om, at naar først dette Punkt var passeret, vilde vi være i et Farvand, der til langt hen paa Efteraaret holdtes rent ved Strømninger fra det store Hav, og for første Gang steg Beringsunds-Aktierne over Pari. Men om Natten forandredes pludselig de glimrende Udsigter, i det en stærk Strøm drev en Masse Is ind i Koliutsjin Bugten og drev ned mod Nordkysten af Tsjuktsjerhalvøen, saa at vi næste Dag efter nogle Timers Gang maatte forstøje ved en Isflage ud for Tsjuktsjerbyen Pittekaj, tæt østen for Kap Jinredlin. Den 29de flyttede vi os lidt længere ud fra Land og forstøvede Vega inden for et stort grundstødt Isstykke, der laa paa 5 $\frac{1}{2}$ Favn Vand omtrent en engelsk Mil fra nærmeste Strand. Den stadige nordlige Vind førte mere Is ind og tvang os til at blive, hvor vi vare, og imidlertid arbejdede Kulden langsomt, men sikkert paa vore Lænker, saa at vi allerede den 1ste Oktober kunde gaa paa den nydannede Is. Tættere og tættere droges Lænkerne om os, og kun nærmest omkring Skibet holdt dettes Varme lidt aabent Vand. Zoologerne forsømte ikke Tiden til at drage med Net i det aabne Vand; thi paa en saadan Rejse maa ethvert tvunget Ophold strax benyttes, da man jo ikke véd, hvilket Øjeblik man kan komme videre, og

da den gunstige Lejlighed ikke tør spildes, den kommer maaske ikke saa snart igjen. Ingen af os tænkte nemlig for Alvor paa Muligheden af at komme til at overvintre her, hvor Hvalfangere ofte færdes til langt ind i Oktober Maaned. Vi haabede paa sydlig Vind, men det vedblev at blæse fra Nord, og efterhaanden svandt Haabet, saa at der i Midten af Maaneden næppe fandtes nogen, som længere troede paa Muligheden af at slippe for en Overvintring.

Saa snart Isen kunde bære, dannedes „Royal Swedish Scating Club“, og Tiden fordreves nu med smaa Udflugter, om Aftenen med Klubfester paa Isen, undertiden under Musik af en Lirekasse. Den 3dje Oktober kom nogle Tsjuktsjer om Morgenen ud til Skibet gaaende paa Isen, hvorefter et Par af os strax gave os paa Vej til Land. Paa nogle Steder var Isen 4—5 Tommer tyk, men paa andre Steder knap en Tomme, og i Nærheden af de store grundstødte Isstykker var der altid aabent Vand. Efter en meget trættende Vandring paa den glatte Is, paa hvilken man maatte vogte sig vel for at falde, da dette sikkert vilde have haft et koldt Bad til Følge, naaede vi endelig Land; tæt inden for den flade Strand hævede sig nogle med Marehalm bevoxede Klitter, hvoraf én naaede 20—30 Fods Højde; syd og vest for denne laa Byen Pitlekaj, bestaaende af 8 Telte. De fleste af Byens Indbyggere vare paa Skibet, og de tilstedeværende bestilte som sædvanlig ingen Ting; Kvinderne sad paa Hug, hvilket underlig nok var deres almindelige Hvilestilling, som ingen af os vilde kunde udholde i fem Minutter; Mændene drev omkring og røg deres Piber, og Byens Ungdom holdt støjende Forlystelser paa et lille tilfrossent Kjør midt i Byen. Tæt inden for Stranden blev Jordbunden sumpet, og en knap engelsk Mil længere inde i Landet forandrede Mosestrækningen til en Lagune, der endnu var isfri; et Par engelske Mil øst for Byen havde denne Lagune et Udløb i Havet. Længs hele Stranden lige til Serdze Kamen findes der store Laguner; paa nogle Steder strække de sig langt ind i Landet, og de gennemkrydse hist og her den smalle Kyststrimmel, der egentlig kun er en over Vandet liggende Sandrevle. Paa den anden Side af Lagunerne ses de vidtstrakte Tundrabjerge, for det meste mægtige afrundede Kuller, hvis øverste Top kun en sjælden Gang har en Taffel- eller Kegleform, men ellers altid for Øjet frembyde det samme trættende Skue og den samme regelrette Form, der minder om Ryggen af en umaadelig stor Hval, som skyder op over Bølgerne. Saa længe Landet var snefrit, var Ensformigheden ikke saa overvældende; men da et tykt Lag Sne i Vinterens Løb dækkede det, afgav Landskabet i Sandhed det mest øde, ensformige og trøstesløse Syn, man kan tænke sig.

Paa den omtalte Dag ved mit første Besøg i Pitlekaj var der dog lidt Afvexling. Hist og her prydede nogle Smaablomster Toppen af en Tue, og Lagunerne, som vel ikke kunde være os til nogen Nytte, vare dog et for os behageligt Syn, i det de viste os isfrit Vand, hvad vi i den sidste Maaned ikke havde set ret meget af, og som vi derfor altid, naar Lejlighed gaves, betragtede med Glæde. Dertil kom Befolkningen, og som vi stode der midt i en Klynge af sladrende Mennesker, følte vi, der nys havde besøgt det nordlige Asiens ubeboede Ørkener, at om vi end ikke vare komne til et civiliseret Land, laa dog de livløse Polaregne bag ved os. Uagtet Landskabet i sig selv stod langt tilbage for de nordlige Egne, hvor et Klippeparti undertiden frembød en behagelig Afvexling for Øjet, blev Tundraens skrækelige Ensformighed dog formildet ved Tilstedeværelsen af Mennesker, som vi, om end kun ufuldkomment, kunde tale med, og hvis hele Levevis var saa ny for os. Vi tænkte ikke dengang paa, til hvilken Forandring af Stedet vi senere skulde blive Vidne, da Befolkningen flyttede bort, og vi i Steden for Byen med dens Liv kun saa nogle galgelignende Stilladser, d. v. s. Resterne af Teltene, medens Sneens Liglagen ellers indhyllede hele Landet, hvorfra næsten alt levende havde trukket sig bort. Vore Anskuelser om Udsigten for Fremtiden kunne betegnes med følgende Ord af min Dagbog for den 3dje Oktober: „Som sædvanlig blæser i Dag den ihærdige Nordvestvind; hvis den bliver staaende, til Kulden rigtig falder ind, ere vi fangne; men vi have vel næsten en Maaned endnu at løbe paa. Her skrives i øvrigt Breve, som skulle afsendes fra Japan. Tsjuktsjerne have i Dag fortalt, at om kort Tid (5—10 Dage) vil Isen bryde op igjen, og vi kunne da fortsætte vor Vej. Kun én Dags sydlig Vind, og de 100 eng. Mil til Beringssund ere tilbagelagte.“ Men den sydlige Vind kom ikke, før det var for sent; „saa nær og dog saa fjært!“ sagde vi en Maaned senere; de stakkels Breve kom aldrig længere end til Pitlekaj.

Den 6te Oktober afbrødes Ensformigheden i vort Liv ved, at Høvdingen blandt Rensdyr-Tsjuktsjerne, Menka, kom om Bord paa Vega; han blev naturligvis indbudt ned i Messen, hvor der skjænkedes The for ham. Hvad enten det nu var, fordi det virkelig smagte ham, eller om det kun var for at efterligne Russerne, som han ofte kom sammen med i Markova, roste han denne Drik meget og drak, saa længe der var noget paa Kanden. Til Musikken af vor Lirekasse dansede han dernæst en Dans, der skulde være en Efterligning af en Kosakdans, derpaa underholdt vi ham en Stund ved at vise ham Billedbøger o. desl. Han lovede at besørge et Brev til Generalguvernøren i

Jakutsk og tilbød os noget Rensdyrkjød; for at modtage dette besluttede Løjtnant Nordqvist og jeg at følge ham ind til en Rensdyrlejre, som han sagde, kun laa en Dagsrejse inde i Landet, saa at vi, da Nordvestvinden stadig blæste, ikke havde nødig at frygte for, at Havet skulde blive isfrit, inden vi naaede tilbage til Skibet. Forsynede med lidt Tobak og en Flaske Brændevin, samt The og Sukker som Gaver til vore Værter, forlode vi Kl. 10 Form. den 8de Oktober Pitlekaj paa tre Slæder, hvoraf de, der førte Nordqvist og mig samt vore to Førere, vare forspændte henholdsvis med 8 og 11 Hunde, medens Menka, der var ene paa sin Slæde, kun havde 4 Hunde. En Rensdyr-Tsjuktsjer Jetugin tjente som Vejviser og maatte hele Tiden løbe foran.

Efter at vi vare komne over Lagunerne syd for Pitlekaj, tabte vi snart Kysten og Skibet af Sigte og fore nu hen over den uendelige Tundra; snart var denne afbrudt ved en Mængde Smaasøer, over hvis knagende Isdække vi hastig kjørte, snart var Jordbunden fuld af smaa Tuer, der gjorde Kjørselen yderst vanskelig; kun sjælden var Tundraen fuldstændig jævn. Allerede ved Middagstid begyndte det at sne, saa at vi vare glade ved vore Regnkapper, det eneste Overtøj, vi havde medtaget, da Temperaturen kun var et Par Grader under Nul. Strax efter kom vi til en Flod, der løb i østlig Retning, og efter at have fulgt dens Løb i en halv Times Tid drog vi over den. Overalt lagde vi Mærke til, at Floderne for Øjeblikket vare meget vandfattige; denne Flod var kun 3—400 Alen bred, medens Lejet tydede paa, at den et Par Maanedere tidligere havde været næsten 1000 Alen bred. Vi kjørte afvekslende i Sydøst og Syd mellem og over store Bakker; talrige Bække banede sig Vej mellem dem, indskaarne i 10—12 Fod dybe Kløfter, og ned ad disses næsten lodrette Sider fore Slæderne paa en saa hovedkulds Maade, at vi først, efter et Par Gange at have set vore Førere sidde rolig paa Slæderne under disse Nedfarter, besluttede os til ogsaa at blive paa Slæderne, naar de med voldsom Fart styrtede ned paa det tynde Isdække. Nærmest ved Bredden manglede dette nemlig ofte Understøttelse af Vandet, der var sunket saa meget, at det kun midt paa Floden eller Bækken naaede helt op til det højede Isdække. Op ad den modsatte Skrånt maatte Slæden hjælpes ved Hundenes og Menneskenes forenede Kræfter, og i Reglen maatte vi tage én Slæde ad Gangen. Allerede nogle faa Mil fra Kysten begyndte en Pileart at forekomme, og snart vare store Bakke drag dækkede med den; Grenene vare paa sine Steder 3 til 4 Fod lange, men krøb langs med Jorden, over hvilken de sjælden ragede mere end én Fod op. For Resten var Tundravegetationen endnu ikke fuldstændig

ødelagt, da Snelaget kun var tyndt, og mange Pletter endnu vare fri for Sne; paa lavtliggende Steder mærkede man tydelig den skarpe Lugt af Post (Ledum Palustre).

Kl. 6 om Eftermiddagen holdt vi Rast for at indtage vort Middagsmaaltid, og vi opdagede da til vor Overraskelse, at vi havde glemt nogle konserverede Beefsteaker, som skulde udgjøre det vigtigste af vort eget Mundforraad; dette var nu indskrænket til en halv Snæs Stykker Smørrebrød pr. Mand, men vi trøstede os let, fordi Menka havde sagt, at vi hen ad Aften vilde være i Rensdyrlejren, hvorfra vi altsaa næste Dag kunde naa tilbage til Skibet. Men det gik ikke saaledes; Mørket faldt paa, og Menka fortalte, at vi endnu havde langt tilbage. Efter at have kjørt over flere store Søer, kom vi Kl. 9¹/₂ til en stor Flod, der, saa vidt vi kunde forstaa, faldt ud i Koliutsjin-Bugten. Dens lodrette Bredder vare over 20 Fod høje; følgende dens vestre Bred, havde vi paa højre Haand at stejlt Bjærg, der i prægtige, sneklædte Terrasser hævede sig omtrent 500 Fod over Flodlejet. Endelig fandt vi en Overgang over Floden, langs hvis østlige Bred vi fulgte en stor Rensdyrvej. Temperaturen var falden til -5° , og for den kolde Nordenvind fyg Sneen langs ned ad Floddalen; vi vare efterhaanden blevne lidt trætte, men der var ikke Tale om at sove ordentlig paa Slæderne, der hoppede op og ned mellem Tuerne, saa at man svævede i største Fare for at blive kastet af, hvis man faldt i Søvn. Floden vedblev at løbe i sydlig Retning i et dybt indskaaret Leje, omgivet af stejle Bjærg; Terrænet hævede sig jævnt, men stadig, eftersom vi kom Syd paa, og da vi Kl. 3 om Natten gjorde Holdt ved Flodens vestlige Bred, vare vi 6—700 Fod over Havets Overflade. Her saa vi paa en stejl Skrånt Graniten træde frem, men ellers var den altid skjult af et tyndt Lag, som oftest af alluvial Dannelselse. Det var nu nødvendigt at lade Hundene hvile et Par Timer, hvilke vi brugte til at indtage et Maaltid, hvortil vi sølte stærk Trang. Menka lovede os, at vi hen ad Morgenen skulde komme til Lejren og derfra paa nogle Timer med Rensdyr blive kjørte til Skibet, og at det saaledes skulde blive os muligt at naa dette til den aftalte Tid. Vi fulgte Floden, der strax efter gjorde en skarp Bøjning mod Øst. Kl. 7 kom vi paa Toppen af et betydeligt Bakkestrøg, hvorfra vi til vor store Glæde saa vort Maal. For vore Fødder laa midt i en stor Dal en af Floden omflydt Ø, paa hvilken stod 18 Telte, omgivne af en talrig Mængde Slæder, medens en stor Rensdyrhjord græssede tæt ved. Paa alle Sider var Dalen omgivet af høje Bjærg, og blandt disse fængsledes vor Opmærksomhed især af en fuldstændig regelret, spids, snedækket Kegel, der ragede omtrent 1000 Fod op over sine nærmeste Omgivelser og vistnok 3000

Fod op over Havfladen; mod NØ. saas en Række høje Bjerge, rimeligvis hørende til den Kjæde, som ender i Østkap.

En Time senere vare vi i Lejren, omgivne af en nysgjerrig, skrigende Hob, der fulgte os til et af de største Telte, hvor vi bleve modtagne af Menkas Broder. Inden ret lang Tids Forløb sad vi omkring vor Thekjedel, der lystig snurrede over det i Midten af Teltet tændte Baal. En Mand blev strax sendt af Sted for at hente de Rensdyr, som vi skulde købe, og Menka sagde, at nu maatte vi slaa os til Ro her en kort Tid. Efter at have bevaert vore venlige Værter med The og en Snaps, gik vi ud for at se Lejren. Rundt omkring Teltene stode hele Karavanens Slæder; mange af disse vare ikke større end Kysttsjuksjernes Slæder og bare hver et med Tran eller lignende fyldt Sælhundskind; andre vare højere og større, og paa disse læsses de Renhuder, hvoraf Teltene ere byggede; Teltstængerne surres med den ene Ende til nogle ganske smaa Slæder og slæbes saa bag efter. For de smaa Børn og de gamle fandtes store Slæder, paa hvilke der var bygget et lille Telt, indvendig klædt med Rensdyrhuder, og heri gjemtes ogsaa de kostbareste Gjenstande, blandt hvilke man med Stolthed viste os nogle forgyldte Porcellænskopper og, hvad der interesserede os mere, en stor Tinpokal, hvorpaa var indridset: „Kaptajn Ravens Brig Timandra 1878.“ Dette Skib var et nordamerikansk Handelskib, og Menkas Broder fortalte, at han havde faaet Bægeret i Beringsstrædet. Did drage Rensdyr-Tsjuksjerne om Sommeren for at handle dels med Nordamerikanerne, dels med Jekargavlerne (saaledes kalde de Beboerne i Alaska); af disse tiltuske de sig Bæverskind for Sager, som de selv medbringe fra Markederne i Markova og Anjuisk, især Tobak og Kogegryder, undertiden ogsaa for Rensdyrskind. Prisen for 20 Bæverskind er en Gryde og nogle Rensdyrskind; men Bæverskindene sælge de atter til Russerne for den dobbelte Pris. Denne Karavane var nu paa Vejen fra Beringsstrædet yester efter. Karavanernes Vandring afpasses nemlig saaledes, at de tilbringe Vinteren inde i Landet, i det de stadig drage imod Vest, for at de i Foraaret kunne indtræffe paa de russiske Markedspladser, og herfra drage de igjen øster paa for at kunne være ved Beringsstrædet, naar Isen bryder op. Da vi vendte tilbage til Teltet, fandt vi Beboerne fuldstændig berusede, og snart var hele Lejrens Befolkning i samme Tilstand; de medførte nemlig store Masser af amerikansk Brændevin, og da de, som altid, kun tænkte paa Øjeblikket, sparede de ikke paa denne for dem kostbare Vare. Dette var alt andet end behageligt for os; thi det var allerede over Middag, og endnu kom de ventede Rensdyr ikke. Vi pressede paa Menka,

der imidlertid var for drukken til rigtig at forstaa, at vi maatte være paa Skibet endnu samme Dag. Han raadete os til at sove; men uagtet dette visselig vilde have været overordentlig behageligt, maatte vi se at komme af Sted.

Kl. 1 kom en stor Karavane dragende forbi; men det var ikke den, han ventede, og til sidst, da vi truede med, at vi vilde gaa, lod han atter spænde for Hundeslæderne, og Kl. 2 $\frac{1}{2}$ drog vi da nord paa, denne Gang tagende Vejen øster om det høje Keglebjerg, som vi forrige Nat vare gaaede vester om. Menka forklarede, at denne Vej var kortere, og at vi næste Dags Middag vilde være om Bord. Før vi toge af Sted, styrkede vi os endnu engang med et knapt Maaltid og havde nu kun 4 smaa Stykker Brød tilbage. Vi vare samme Selskab som foregaaende Dag, Menka dog i en saadan Tilstand, at han snart faldt i Søvn paa sin Slæde, og hvert Øjeblik maatte hjælpes, for ikke at falde af. Følgende et Rensdyrspor, drog vi langs en Bæk mod NØ. med høje Bjerge paa begge Sider. Efter et Par Timers Kjørsel gik vi over Bækken og kjørte op ad Bjærgskraaning; paa denne saa vi Spor af Bjørne, men Dyrene selv mødte vi ikke; for os vilde et saadant Møde heller ikke have haft videre Interesse, da vi ikke vare væbnede og saaledes maatte have været ørkesløse Tilskuere; vore Førere vare derimod efter deres Forhold godt væbnede, i det der paa den ene Slæde fandtes et Spyd, paa den anden et gammelt Gevær. Fra Bjærgryggen gik det rask ned i en stor Kjeldald, der havde en smal Aabning mod NØ.; gjennem denne kjørte vi med en stejl Bjærgside paa den ene Side, medens paa den anden Side af vor Vej, der kun var nogle Alen bred, Bjærget faldt lodret ned til den dybeste Del af Dalen; i Dalen rislede en lille Bjærgbæk under et tyndt, højet Isdække 30 til 40 Fod under os. Efterhaanden drejede Dalen mod Øst, og paa dens nordlige Side hævede en næsten lodret Bjærgvæg sig mørk og truende omtrent 1000 Fod i Vejret; det hele gjorde et yderst trist, om end storartet, Indtryk, og dette blev ikke gjort lysere ved vor egen Tilstand. Den høje Mur paa begge Sider hindrede det svindende Dagslys fra at trænge ned paa Bunden af Dalen, hvor vi, følgende Bækken, fortsatte vor Vej saa hurtig, som vore Hundes udmattede Tilstand tillod det; de stakkels Dyr havde ikke faaet et eneste ordentligt Maaltid, siden vi forlod Pitlekaj, og kun nogle faa Timers Hvile. Tsjuksjerne vare ogsaa trætte, saa Samtalen var gaaet i staa. Enhver sad hensunken i sine egne Tanker, sammenkrøben paa Slæden i den umageligste Stilling, med Knæerne næsten oppe under Hagen og Ryggen lænet mod en tynd Pind, der oprindelig var bestemt til Støtte, men nu efter 30 Timers Kjørsel,

ved Slædens idelige Hoppen op og ned mellem Græstuerne, var bleven det forfærdeligste Pinselsredskab. — Ved næsten alle Slædeture have vi imidlertid været henviste til denne radbrækkende Hædersplads, da vi først efter lang Tids Forløb lærte at styre Hundene og det endda kun meget ufuldkomment. Hundene lystre nemlig vel deres Herres Stemme, men selv en Tsjuktsjer har ofte den største Vanskelighed ved at kjøre med et fremmed Spand. — Ingen af os var derfor oplagt til at tale, og den dybe Tavshed afbrødes kun af Bækkens Rislen der nede i Dybet, eller nu og da af et: „Zuda! zuda!“ fra en af Førerne, naar Slæden kom for nær Afgrunden. Det var, ligesom om en tung Byrde blev lettet fra Brystet, da Dalen pludselig udvidede sig, og Maanens milde Straaler viste os et temmelig jævnt Dalstrøg, opfyldt af en Mængde smaa Søer, over hvilke vi nu hurtig kjørte af Sted. Hvilken Lindring for vore mishandlede Rygge at kjøre over den jævne, glatte Is, hvor Slæden ikke fik Stød!

Vi havde efterhaanden indset, at det var umuligt at faa Tsjuktsjerne til at kjøre længere, end de selv vilde, og da min Fører fortalte mig, at vi ikke skulde kjøre hele denne Nat, følte jeg, at vi vare nødte til at rette os efter dem og derfor lige saa godt kunde hengive os i vor Skæbne. Desuden maa jeg tilstaa, at denne i vore Øjne formildedes meget ved Udsigten til at strække vore stive Ben og mørbankede Rygge paa bløde Rensdyrskind. Kl. 8 gjorde vi Holdt uden for nogle Telte, og efter at Menka, der endelig havde sovet Rusen ud, havde raabt nogle Ord ind i et af dem, kom en ung Mand og en ung Kvinde ud, skyndte sig paa Menkas Vink hen til os, som stod i nogen Afstand ved Slæderne, og bød os paa det hjærligste velkommen. De tog os under Armen og førte os ind i det store, hyggelige Telt, der oplystes og opvarmedes af et lystigt Baal. Vore venlige Værter, der ikke vare nogen ringere end Menkas Svigersøn og Datter, kappedes om at gjøre os det saa bekvemt som muligt; vore vaade Overklæder og Støvler bleve hængte til Tørring, medens vi fik Sko af Rensdyrskind til Laans, og med Velbehag strakte vi os paa de prægtige, tykke Rensdyrskind, som udbredtes for os omkring Baalet, over hvilket vor Thekjedel snart snurrede. Theen var det eneste, vi kunde byde vore Værter, og af vore 4 Stykker Brød vovede vi trods vor Sult ikke at spise mere end de to; Resten blev gjemt til Frokost næste Dag; vort Middagsmaaltid haabede vi at kunne indtage om Bord. Efter Aftensmaaltidet bleve vi viste ind i det indre Telt, hvor vi snart faldt i en dyb Søvn.

Næste Morgen vare vi tidlig oppe, og nu først kunde vi rigtig betragte vore Omgivelser; Teltene, hvoriblandt det, hvori vi havde sovet, udmærkede sig ved sin hyggelige og

velhavende Udstyrelse, laa paa en lille Højslette; paa de omgivende Bjærgvægge saae vi vor Værts Hjorder, af hvilke en, som var hans ældste tiaarige Søns særlige Ejendom, nu blev dreven ned til Teltene; de Rensdyr, som vi skulde kjøbe, bleve af nogle underordnede Tsjuktsjere fangne med Lasso og slæbte hen for den unge Ejer, der selv gav dem det dræbende Knivstik. Medens de bleve tilberedte og læssede paa vore Slæder, nød vi vor sidste The og Brød samt lidt Rensdyrtunge, som vore Værter bød os, og hvoraf de nødte os til at medtage nogle Stykker; ellers bestod vort Proviantforraad kun af en lille Smule Kognak. Efter at have taget en hjærlig Afsked med vore venlige Værter og med Menka, der maatte vende om for at drage til Markova, brød vi op Kl. 9 $\frac{1}{2}$; vore to Slæder vare nu saa tunge, at vore Førere maatte give Afkald paa at kjøre, saa at de næsten hele Tiden løb i Forvejen eller ved Siden af Slæden, Hundene, der ved Hvilen havde faaet friske Kræfter, gik meget hurtigere end den foregaaende Dag, og snart tabte vi Rensdyr-Tsjuktsjerne af Sigte og kom ind i en stor Kløft. Efter en god Times Kjørsel kom vi over en Bæk, ved hvilken Lejlighed den længste af Slæderne brugtes som Bro, og vi stege nu op ad en jævn Skraaning, fra hvis Top vi fortsatte vor Vej mod NV. over et Bakke- drag paa den sydlige Bred af en større Flod.

Ved Middagstid gjorde vi Holdt, og medens vi med glubende Appetit fortærede vor Rensdyrtunge, overraskede vore Førere os med den ubehagelige Nyhed, at det først var næste Dag ved Middagstid, at vi kunde naa Skibet. Der var imidlertid ingen Ting at gjøre derved, vi bad dem blot skynde sig saa meget som mulig, og de trøstede os med, at vi snart skulde komme til en stor Samling Søer, over hvilke vi kunde kjøre næsten ud til Skibet. Imidlertid kjørte vi i flere Timer uden at kunne se andet end den endeløse, ensformige Tundra; først Kl. 5 $\frac{1}{2}$ om Eftermiddagen fik vi fra Toppen af en Bakke Søernes store hvide, isdækkede Flade i Sigte, og nu gik det i en Fart ned ad Skraaning og over nogle tilfrosne Moser og Floder, der faldt ud i den nærmeste Sø. Senere kom vi til en Flod, der vel omtrent var 100 Alen bred, og som sædvanlig, naar vi kjørte paa Is, sad vi alle paa Slæderne. Men næppe var min Slæde, som var forrest, kommen 20 Alen ud fra Bredden, før Isen pludselig brast, og baade min Fører og jeg bleve kastede i Vandet. Jeg saa ikke, hvorledes min Fører kom op, men jeg selv gik paa Bunden i Vand til lidt over Livet hen til Randen af Isen, og alle mine Forsøg paa at komme op paa denne vare frugtesløse, da den idelig brast under mig. Min Fører raabte en hel Del til mig, som jeg misforstod; thi jeg troede, at han ønskede, at jeg skulde holde mig borte

fra Slæden, for at denne, der hang med Forenden paa Isranden, ikke skulde komme helt ned i Vandet. Endelig gik det op for mig, at han netop mente det modsatte, og ved at kravle op over Slæden lykkedes det mig at komme paa det tørre igjen. Uagtet det kun var 6°—7° koldt, stivfros baade Strømper og Benklæder; jeg trak hurtigst mulig Støvlerne af og vred mine Strømper, men da der altid blev lidt Vand tilbage i Støvlerne, og da det frøs, medens jeg vred Strømperne, var jeg efter et Par Minuters Gang atter vaad om Fødderne. Under disse Omstændigheder var det med Glæde, at jeg hørte vore Førere tale om Telte; men des værre varede det to Timer, inden de fandt et saadant, da Mørket imidlertid var faldet ind. I hele denne Tid holdt jeg mig i Bevægelse, saa længe det var muligt; men saa snart vi kjørte paa Is, tillod Førerne os ikke at forlade Slæderne, og da vi endelig kom til det forjættede Telt, vare mine Klæder atter fuldstændig stivfrosne, efter som vi i de sidste tyve Minuter havde kjørt over en stor Søs, hvis knagende Isdække hele Tiden havde ladet os vente endnu et Bad. Vor Glæde var dog ikke ublandet; thi i Steden for de store, hyggelige og varme Telte hos Rensdyr-Tsjukt-sjerne fandt vi her et i Jorden nedgravet Hul, af 12 Fods Tværmaal og 4 Fods Dybde, hvorover der var udbredt nogle hullede Huder, som bleve baarne af et Par Stænger. Efter et Maaltid af kogt Fisk faldt vi snart i Søvn inde i det inderste Telt, der var saa trangt, at vi ikke kunde ligge udstrakte, og saa smalt, at vi maatte ligge paa Siden.

Vor Opvaagnen næste Morgen var alt andet end behagelig; thi den fremkaldtes ved den kolde Vind, som hylende trængte sig gennem Tagets talrige Huller; da vi stak Hovedet uden for, søg Sneen os i Ansigtet, saa at det varede nogen Tid, inden vi rigtig kunde besinde os. Paa Grund af det omgivende Terræn syntes det fra Hytten, som om Vinden var sydvest; vi saa allerede i Aanden Vega liggende i isfrit Vand og ventende paa vor Tilbagekomst, medens vi laa i den usleste Hytte, over tyve Mil inde i Landet, uden at kunne naa Skibet alene i den forrygende Snestorm. Vi vare næsten bange for at spørge vore Førere, om de havde i Sinde at fortsætte Farten, i det vi frygtede et afslaaende Svar; men heldigvis vidste de, hvad vi ikke vidste, at man oppe paa Højderne vilde være fri for Snefoget, og uden Indvendinger gjorde de derfor Slæderne færdige til Opbrud. Imidlertid fik vi Besøg af nogle Fiskere, som boede i kort Afstand, og hvis Bolig bestod kun af en kærtret Baad. Forsynede med nogle frosne, raa Fiske, som vor Sult tvang os til at spise i Løbet af Dagen, gav vi os paa Vejen og vare efter en Times Kjørsel atter oppe paa Høj-

derne, hvor Solen skinnede, medens Dalen under os var skjult for vore Øjne af Snefoget. Vi gik saaledes glip af den store Fordel, som Kjørselen paa den glatte Is vilde have bragt os. Imidlertid fandt vi, at Vinden var nordvest, saa at vi ingen Grund havde til at frygte for at forsinke Vega, og vi trøstede os derfor let over, at det vilde være umuligt at komme tids nok om Bord til Middagsmaaltidet. Hvad skildrer imidlertid vor Forbavselse, da vi omtrent Kl. 1¹/₂ fra Toppen af en Højde saa et stort aabent Vand for vore Fødder; men hvor var Vega? Efter at vi havde set os lidt om, opdagede vi imidlertid en smal, lav Landstrimmel mod Nord og uden for denne den ujævne Havis, samt endelig langt imod Nordvest Skibet midt i Isen som et lille sort Punkt. Det gik rask ned ad Bjerget og over Isen, der nærmest ved Randen af den store Lagune, som vi havde taget for det aabne Hav, var tilstrækkelig stærk til at bære Slæderne. Vi havde ikke kjørt længe paa den, før Snefoget atter begyndte, og da vi nu kjørte lige mod Vinden, var det højst ubehageligt at sidde stille paa Slæden, som vore Førere forbød os at forlade. Man kan ikke undlade at beundre den overordentlige Sikkerhed, hvormed Tsjukt-sjerne finde Vej, selv i det tætteste Snefog eller fuldstændig Taage. Sneen, der farer hen over de udstrakte Ismarker eller Tundraer, udsletter hurtig ethvert Spor, og let gjenkjendelige Punkter kunne de ikke se i Snefoget; men alligevel afvige de ikke fra den rette Kurs, undtagen naar de tvinges dertil af Torosser, aabent Vand eller lignende Hindringer, og ved saadanne Afvigelser iagttage de altid, at disse ophæve hverandre, saa at Hovedretningen bliver den samme. I Løbet af Vinteren var Vindens Hovedretning nordnordvest, og alle Sne-masserne laa derfor i denne Retning. Dette tjente Tsjukt-sjerne til Vejledning, og de forstode at gjøre Brug deraf med beundringsværdig Sikkerhed; ja Wrangel fortæller endog, at naar i nogen Tid en anden Vind end den fremherskende havde blæst, gravede hans Førere den derved opstaaede Snebunke bort og bestemte Retningen efter den gamle Bunke, hvis Retning de kjendte. Med vore Kompasser stode vi langt tilbage for dem, i det disse kun kunde anvendes, naar Slæden holdt stille, da dens Rystelser gjorde enhver Aflæsning umulig.

Efter tre Timers Kjørsel over Laguner og frosne Moser kom vi til Irگونuk, hvor vi bleve venlig modtagne, og da de indfødte hørte, at vi ingen Mad havde faaet i et Par Dage og at vi vare vaade, spændte de strax friske Hunde for en tredje Slæde, for at vi saa meget hurtigere kunde naa Skibet. Denne Slæde sendte vi imidlertid hjem paa Halvvejen, da Mørket faldt paa, og ved Pitlekaj skiltes vi fra vore oprindelige Førere og vandrede

alene ud mod Skibet, som vi i Snefoget først fik Øje paa langt ude paa Isen. Under vor Fraværelse havde Vaagerne forandret saa vel Form som Plads, saa at vi kun ad store Omveje Kl. 7¹/₂ naaede om Bord paa Vega.

Jeg har omtalt denne Udflugt saa udførlig, fordi næsten alle senere Udflugter ligne den; kun have de været kortere, og vi have sørget for ikke at mangle Proviant.

De fleste vare nu komne til den Overbevisning, at en Overvintring var uundgaaelig, og der begyndtes allerede paa Forberedelser til Vinteren. Mellemdækket gjordes ryddeligt for at tjene som Samlingsrum for Mandskabet, en Kamin opsattes der saa vel som i Underofficersmessen og i Maskinen. Paa Stranden paabegyndtes Bygningen af et Ishus for de magnetiske Variationsobservationer. Tæt ved Land savedes Isstykker af halvanden Alens Længde og en halv Alens Bredde, og af disse opbyggedes Murene saaledes, at de bleve ligesaa tykke, som de enkelte Isstykker vare brede; da det var nødvendigt, at Isen først opnaaede en vis Tykkelse, paabegyndtes Savningen ikke før den 24de Oktober, da Isen omtrent var over et Kvarter tyk. Til hele Huset behøvedes omtrent 400 Isstykker af ovennævnte Størrelse, saa Murene vare ikke færdige, da Snestormene i de første Dage af November gjorde alt Arbejde umuligt; først den 8de November var selve Huset færdigt, og Arbejderne i det Indre kunde begynde. Det egentlige Observationsrum havde Form af en Rektangel; Taget bestod af Brædder, der hvilede paa nogle Tværbjelker og var dækket med en Presenning, og Højden op dertil var omtrent 3 Alen. Fra det nordlige Hjørne af Observatoriet førte en Gang af omtrent 6 Alens Længde til Døren. Den 8de November begyndtes, som sagt, Arbejderne i det Indre med at hugge Huller i Jorden til Instrumentpillerne; da Jordbunden var frossen, var dette Arbejde lige saa besværligt, som om man havde hugget i en Klippe. Da vi havde naaet halvanden Alen ned, mødte vi Vand, og vi nøjedes derfor med denne Dybde. I det sydlige, østlige og vestlige Hjørne stilledes nu de tre Instrumentpiller, medens en stor Bordplade fæstedes paa en fjerde Pille i Midten af Observatoriet. I Løbet af den næste Uge bleve Instrumenterne selv stilledes paa Plads; men da vi under Bygningen flere Gange havde set, hvor vanskeligt det var at finde Skibet, naar man kom fra Land, besluttedes det ikke at begynde Observationerne, før Vejen var afmærket; dette skete ved nogle høje Isblokke, som opstilledes mellem Skibet og Observatoriet og forbandtes ved en Line. Først efter at dette langvarige Arbejde var endt, kunde de regelrette Variationsobservationer begynde den 26de November.

Imidlertid var Vinteren fuldstændig indtraadt. Allerede

i Førstningen af Oktober vare de sidste Trækfugle dragne syd paa, og kun nogle Ryper og Krager vare tilbage. Ryperne jagedes ivrig, men uden synderligt Held, da de naturligvis vare meget vanskelige at se paa Grund af deres hvide Dragt; samme Vanskeligheder mødte Jægerne paa Harejagterne, saa det kun var ved festlige Lejligheder, at vort Bord var prydet med Vildt. Kulden, der i Slutningen af Oktober Maaned naaede 20°, var ubehagelig, især naar det blæste, men hindrede naturligvis hverken Arbejder eller Forlystelser i det fri. Efter en Udtalelse af Menka, der den 18de Oktober atter aflagde os et Besøg og medbragte 3 nyslagtede Rensdyr, skulde Isen nu blive liggende 35 Uger, en Udtalelse, som tilintetgjorde alle sangvinske Forhaabninger.

Som allerede nævnt, begyndte November Maaned med en Snestorm, der i flere Dage holdt os fængslede til Skibet; thi i det tætte Snefog vilde det have været farligt uden nogen afmærket Vej, at fjerne sig fra dette. Dertil kom, at Ispresningen stadig dannede Revner i Isen, og først, efter at Snefoget næsten var hørt op, kunde vi besøge de store Torosser, der havde dannet sig saa vel mellem Landet og Skibet som længere uden for. Paa Nordsiden af vort Isstykke var der ogsaa opskruet noget Is, men Skibet laa godt og sikkert; vel gængede Lamperne i Messen stundum frem og tilbage, men ellers var alt roligt. Som November havde begyndt, vedblev den; i hele Maaneden havde vi ikke nogen fuldstændig klar Dag; som oftest tudede Stormen i den af et stærkt Snefog bedækkede Rigning; store Snedriver dannedes paa Dækket, og Sneen søg derfra lige i Ansigtet paa den, der stak Hovedet uden for Døren. I de sidste Dage af Maaneden opsattes Teltet over Skibet fra Kommandobroen for efter. Over Halvdækket, hvori Messens to Skylichter vare, spændtes derimod intet Telt, for at ikke Dagens Lys helt skulde udelukkes i den korte Tid, det var os forundt. Over hele Dækket lagdes et tykt Snelag som Værn mod Kulden, og uden for dannede Vinden store Snedriver i et Par Alens Afstand rundt omkring Skibet, der saaledes ved December Maaned Begyndelse var iført sin Vinterdragt.

Paa samme Tid iførte vi os ogsaa vor. Stærk Kulde tillader, som bekjendt, ikke Brugen af Læderstøvler, da disse hindre den fri Bevægelse af Fødderne. I deres Sted fik vi Sejldugsstøvler; ved Udflugter i stræng Kulde havde vi to Par Strømper, en ulden Lap, der var surret om Foden og uden paa dette Sejldugsstøvler, i hvis Bund der var lagt lidt Hø. Paa Kroppen bare vi i Almindelighed sædvanlige varme Klædesdragter; kun sjældent brugtes de Rensdyrspelse, hvormed Expeditionen var udrustet, og som oftest kun til at sove i paa vore Udflugter, naar vi ikke

besøgte Tsjuktsjertelte. Det almindeligste Hovedtøj var en Helsingørshue og en Baschlik af Kamelhaar, saaledes som de bruges i den russiske Hær; vi lærte snart at binde dem saaledes, at kun Øjnene var fri, men de vare saa varme, at man efter nogen Tids Vandring i Reglen blottede hele Ansigtet. I Snefog bares en Busseronne af vandtæt Tøj uden paa Klædesjakken. Som Arbejdsdragt for Mandskabet var dette Klædningsstykke uvurderligt. Store Pelsvanter fuldendte Paaklædningen. Jeg skal dog ikke undlade at omtale en Dragt, som jeg paa Forsøg havde ladet sy i Kjøbenhavn, og som sikkert vil være tjenlig paa arktiske Expeditioner. Oven paa en almindelig ulden Underklædning bar jeg Benklæder og Trøje af Hjorteskind, forede med Ederdunsvat. Uden paa dette bar jeg et Par almindelige Klædesbenklæder og en Uniformsjakke, og jeg har aldrig haft noget Over-tøj nødvendig, uagtet jeg flere Gange i timevis har siddet paa en Tsjuktsjerslæde i 30 til 35° Kulde. Paa den anden Side generedes jeg aldrig af Varme, selv naar jeg gik en lang Vandring i den, medens den almindelige Pelsdragt blev utaalelig varm efter en Times rask Gang.

Ved December Maanedes Begyndelse var Skibet færdigt til Vinterbolig, saaledes som jeg nu nærmere skal beskrive. Ude fra ser man over Teltet ikke mindre end 5 Skorstenspiber fra Kabyssen og Kaminerne i Under-officersmessen, Mellemdæk, Maskinen og Officersmessen; selve Skroget er næsten skjult af de store Snedriver, der kun levne en smal Gang langs Skibssiden; i denne findes to Brandvaager, der stadig holdes aabne af Vagten. Paa det store Isstykke, hvorved Skibet er fortøjet, staar Svinehuset, beskyttet af et tykt Snelag mod Kulde og Vind, og desuden staar der omkring Skibet nogle af vore Slæder, der daglig bruges til at hente Is til Smeltning og en Gang om Ugen til at hente Drivtømmer til Brændsel inde fra Land, hvor vi, inden Sneen skjulte alt, paa forskellige Steder have oprettet Depoter af Drivtømmer. Agter for Stormasten staar Træstigen, der i Begyndelsen af Vinteren var den eneste Opgang; da Snelaget senere blev tykkere og haardere, byggedes en stor, prægtig Trappe, som dog atter forsvandt for Maj-solens Straaler. Omkring Skibet ses end videre i Reglen nogle Tsjuktsjerslæder, hvis Forspand ligge sammenkrøbne i Sneen, medens deres Herrer ere oppe paa Skibet for at tigge eller handle; slipper nogen Hund ud af sin Sele, søger den strax hen til de store Affaldsynger, som ligge nogle hundrede Alen fra Skibet. Om Bord er der gjort saa ryddeligt som mulig; Dækket er belagt med Sne, der knager og skriger under Fødderne, naar man gaar. Agter ude staar Vandstandsmaaleren; over et Hjul, der er sat op paa Mesanbommen, gaar en Messingline,

hvis ene Ende er forankret paa Bunden, medens en Vægt hænger i den anden noget neden for Hjulet; en Viser, der er fastgjort paa Linen, glider op og ned ad en ind-delt Skala og angiver Vandstanden, som aflæses hver Time. Dampbarkassen, der i Søen staar over Mellemdækslugerne, er nu flyttet til Side, saa at der i Midten af Skibet er en rummelig Plads, hvor der hugges og saves Brænde o. s. v. I Storlugen er indsat et Skylight, der dog, saa længe Teltet er oppe, ikke giver tilstrækkeligt Lys; saa vel paa Mellemdæk som i Folkelukafet maa der hele Dagen brænde Lamper. Forude om Styrbord ligger Isforraadet til Smeltning, og hver Nat smeltes under Vag-tens Tilsyn omtrent 30 Potter Vand til den følgende Dag.

I Folkelukafet, der opvarmes af Kabyssen, er der, for yderligere at udestenge Kulden, ophængt et Forhæng for Nedgangslugen, og Lukafet er derved gjort til et varmt og hyggeligt Opholdssted; i sin Fritid kan Mandskabet for Resten opholde sig paa det rummelige Mellemdæk, hvor der findes Drejerbænk, Høvlebænk o. s. v. Paa Mellemdæk foretages alle Arbejder, der kræve Plads og ikke kunne udføres i det fri; paa de dertil bestemte Dage vaskes og tørres her Tøjet, i Løbet af Vinteren holdes her Foredrag for Mandskabet, snart over tidligere arktiske Expeditioner, snart over Botanik, Zoologi o. s. v. Om Søndagen holdes her Gudstjeneste, og ved Juletid opstilledes her Juletræ, — med andre Ord Mellemdækket var det Sted, hvor alle, saa vel højtidelige som glade, Sammenkomster fandt Sted.

Vor Messe, hvori vi, selv paa den mørkeste Dag, kunne arbejde et Par Timer ved Dagens Lys, har denne store Fordel frem for Mandskabets Rum. Teltet over Agterskibet bliver nemlig aldrig anvendt, men saa snart det bliver mørkt og Lamperne, hvoraf der hænger en under hver Skylight, ere tændte, spændes en Presenning over disse. Dette har dog den Ubehagelighed, at man i den første Times Tid er udsat for en stadig Regn, i det Isen, som i Dagens Løb har samlet sig paa Ruderne, smelter ved Varmen fra Lamperne under ned og ved den Udestængning fra Kulden, som Presenningerne medføre. I Lukaerne er der derimod fuldstændig mørkt hele Dagen. Fugtigheden fra Skylighterne er dog kun forbigaaende; værst er Fugtigheden i Lukaerne. Uagtet Dørene fra disse ud til Messen, hvor der hele Døgnet fyres i Kaminen, ere aabne, og til Trods for Skibssidens udmærkede Konstruktion, ere Væggene stadig fugtige; dog tror jeg, at vor Vinterbolig i denne Henseende har været meget bedre end mange tidligere Expeditioners. Vi have saaledes aldrig følt den Ulempe, som tit er bleven omtalt, nemlig at man fra Dækket, hvor der maaske var

40 Graders Kulde, kom ned i den 20° varme Messe. Vor Messe var i det hele taget et lige saa behageligt Opholdsrum, som man kunde forlange hjemme under en stræng Vinter.

Medens vi have haft den umaadelige Fordel fremfor de fleste tidligere Expeditioner, der have maattet overvintre i Polaregnene, at vi endog paa vor mørkeste Dag nød et Par Timers Dagslys, selv om Solen var under Horisonten, manglede vi dog en Adspredelse, som anses og vel ogsaa er almindelig under slige Forhold, nemlig Jagten. Vi saa vel i Efteraaret Spor af Bjørne paa Stranden, men ingen af os har nogen Sinde her mødt en saadan; Ulvene, som man træffer, er der ikke stor Fornøjelse ved at jage, fordi deres Kjød jo ikke kan bruges til Føde. Desuden holdt de sig i Reglen i nogen Afstand fra Kysten, og da de altid saas ensomme eller højst to i Følge, vare de ikke farlige for Memesker; dog er det en Selvfølge, at vi aldrig vare fuldstændig uvæbnede paa vore ensomme, natlige Vandringer mellem Observatoriet og Skibet. Kun en Gang, nemlig en Nat i Februar Maaned, havde en Ulv taget Post mellem Torosserne, der laa omtrent midt mellem Skibet og Land, og vovede at angribe vore Hunde, der som oftest ledsagede Observatøren. Den fulgte Løjtnant Bove næsten helt ud til Skibet, og da hans Revolverpatroner havde ligget nogen Tid inde i Observatoriet, kikkede de alle, saa at den slap uskadt bort. Jagten paa de mindre Dyr dreves vel, men som oven for nævnt, var den ingenlunde let og i Reglen kun en trættende Adspredelse; i den mørke Tid var den aldeles umulig.

Vort Liv var altsaa saare ensformigt, men, takket være de i sig selv alt andet end behagelige Vagter i Observatoriet, gik Tiden dog hurtig. Meget af Tiden fordroes med Studier af forskellig Art; Expeditionens Chef medførte et udmærket Bibliothek, der naturligvis mest indeholdt arktiske Rejsebeskrivelser og naturvidenskabelige Værker; hver Morgen fremlagdes Dagens Nummer af „Göteborgs Handels- og Sjöfartstidning“, hvoraf vi besadde en Aargang, og med største Interesse læste vi atter om den russisk-tyrkiske Krig og diskuterede demes forskjellige Tildragelser. Saa snart Vejret var nogenlunde behageligt, gjorde vi smaa Udflugter til de nærmeste Tsjuktsjerbyer, hvor vi undertiden tilbragte Natten, eller ogsaa benyttedes en maaneklar Aften til at aflægge et Besøg hos den ensomme vagthavende i Ishuset, hvor der ofte arrangeredes smaa Fester. Naar Dagens Studier og Arbejder i det fri vare endte, samlede vi til Kort- og Skakspil eller lignende sælskabelige Adspredelser, saa at den mørke Tid snart gled forbi. Mandskabet sysselsattes om Dagen med forskelligt Arbejde; en Dag i Ugen var bestemt

til at hente Brændsel, en anden til Vask, en tredje var givet dem til at efterse og reparere deres Tøj, og til de andre Arbejdsdage var der altid nok at gjøre. Snart maatte der skovles Sne ved Skibet og ved Observatoriet, for at man kunde komme frem; snart maatte Ispillerne skaffes frem for Dagens Lys, saa at Ledningen til Observatoriet ikke helt forsvandt; megen Tid medgik til at hente 34 Tons Sand om Bord til Ballast, thi da Jordbunden ved Frostene var gjort stenhaard, var Arbejdet selvfølgelig langvarigt; endelig var der naturligvis en hel Del Skibsarbejde, Rengjøring, Pudsning o. s. v. Vagten om Bord i Skibet besørget udelukkende af Mandskabet, af hvilke en ad Gangen havde Vagt i to Timer, og desuden ledsagedes Observatøren ofte af en Mand.

Naar jeg oven for kaldte Vagterne i Observatoriet for alt andet end behagelige, da er dette ikke uden Grund. I Reglen observeredes nemlig kun hver Time, og i Mellemtiden var der saaledes ingen ligefrem Tjeneste at gjøre; dog var Afstanden til Skibet saa stor, at der ikke kunde være Tale om at gaa om Bord og bestille noget, og i denne Retning tror jeg nok, at vi have været uheldigere stillet end alle andre, da i Reglen Observatorierne have været nær ved Skibet, medens vort laa i en halv Fjerdingsvejs Afstand. Kystens Beskaffenhed tillod ikke Skibet at ligge længere inde, og det kunde ikke gaa an at bygge Observatoriet paa Isen; thi selv om det laa paa et grundstødt Isstykke, kunde man dog aldrig have været sikret imod en Bevægelse, og hvor ubetydelig denne end kunde være, vilde den have gjort de magnetiske Observationer ubrugelige. De meteorologiske Iagttagelser gjordes af samme Observatør.

Vagtens Ubehageligheder begyndte strax, naar man forlod Skibet. I de mørke Vinternætter drog man af Sted langs Linen, der var det eneste, man kunde se, saa snart Sneen føg lidt; og man kunde ikke engang se, om man gik op eller ned ad Bakke, saa at man ofte faldt over Snedriver eller opstaaende Isstykker, især paa de Steder, hvor Vejen gjennemskaar de to Torosbelter. Var det tillige koldt, maatte Baschlikken drages tættere sammen om Hovedet, og man saa da endnu mindre; men værst var det dog, naar man maatte gaa imod Vinden, der piskede Sneen i Øjnene, saa at man næsten gik i Blinde. Jeg mindes saaledes en Nat i Februar Maaned, da jeg efter at have haft Førstevagten Kl. 2 begav mig om Bord. Temperaturen var $\div 37^{\circ}$, og med en Fart af 31 Mil i Timen blæste Vinden fra Nordnordvest, altsaa netop i Vejens Retning, og hvirvlede Sneen op, saa at man ikke kunde se 10 Skridt fra sig, selv om man vendte Ryggen mod Vinden. Men, som sagt, jeg skulde gaa lige mod Vinden, og da var der ikke Tale om at

se fremad; jeg maatte holde mig lige ved Linen, som laa paa Sneen, og af og til træde paa den for at forvise mig om, at jeg endnu var paa Vejen; derved gik jeg ofte lige paa Snepillerne og faldt over dem. Af min Aande blev Baschlikken snart fuld af Is og var ligesom et koldt Brædt, jeg havde for Ansigtet, men det var noget, som man efterhaanden havde vænnet sig til. Næsen havde jeg beskyttet ved et Lommetørklæde, som var bundet om den, saa den var uden for al Fare; men hvad der ved slige Lejligheder er det værste, Øjenhaarene frøs sammen og lukkede Øjnene. Jeg maatte derfor hvert Øjeblik vende Ryggen mod Vinden for at tømme Isen i Øjenhaarene op med Hænderne. Vi havde vel om Bord en Slags Øjenskærme af Træ, hvori der var skaaret en smal horizontal Revne; men de havde den Ulempe, at man ikke kunde se ned for sig og altsaa i dette Tilfælde umulig kunde have fulgt Linen. Først efter en trættende og højst ubehagelig Vandring paa $\frac{3}{4}$ Time naaede jeg om Bord. Paa saadanne Vandringer var der naturligvis aldrig Tale om at medtage Bøsse, thi den vilde have været ubrugelig, da man ikke kunde se Sigtekornet; de fleste af os vare væbnede med en Revolver, andre med en lang Kniv, hvilket efter min Mening er det sikreste og mest brugbare Vaaben i et saadant Vejr. Under disse Omstændigheder var det overordentlig heldigt, at ingen Bjørn aflagde os Besøg; thi paa de hyppige ensomme Nattevandringer kunde det let have haft Tab af Menneskeliv til Følge. Uagtet vi efterhaanden indsaa, at Bjørnebesøg saa nær ved Land laa uden for Rimelighedens Grændse, vedbleve vi dog at være væbnede paa Nattevandringerne; Tsjuktsjerne dræbte om Vinteren et Par Bjørne, men det var altid langt ude paa Isen.

Men lige saa ubehagelige som disse Vandringer til Observatoriet kunde være og i Reglen vare, lige saa mangeløse kunde de undertiden være, naar Maanen skinnede i klart og roligt Vejr, eller naar Nordlysuen paa den nordlige Horisont spredte et svagt Lys ud over Isen. Flere Gange drog vi i saadanne Nætter, naar Kortspillet i Messen var afsluttet Kl. 10, ind til Observatoriet for at opvarte Observatøren med en Serenade og et Glas Punsch. Paa saadanne Tider kunde man ogsaa fordrive Tiden med Promenader i det fri og nyde den arktiske Naturs Skjønhed. Ofte ere de Mennesker blevne beklagede, som skulle tilbringe en lang Vinter i Isens kolde, ensformige og øde Regioner; men lige saa ofte er Beklagelsen bleven tilbagevist, og i Sandhed man bliver her Vidne til Naturoptrin, der saa vel i Storartethed kunne stilles ved Siden af Tropernes Herligheder. Kan man tænke sig et mere storartet Optrin, end naar Snestormen hylende farer hen over Ismarkerne, hvirvler

Sneen højt op i Luften og bryder Isen; med frygtelig Kraft presses Flagerne imod hinanden og taarne sig op, den ene over den anden, til et mægtigt Bjærg. Da føler man ret Menneskets Afmagt lige over for Naturen og priser det mægtige Isstykke, som dækker vort Skib; thi om dette end er bygget saa kraftigt og hensigtsmæssigt, som Mennesker kunne gjøre det, er det dog kun en Nøddeskal paa Isens Bølger. Stirrende gennem Snefoget og lyttende med spændt Opmærksomhed overvære vi Naturens vældige Kamp; det knager og brager omkring os, som om Isen vaandede sig under Stormens Svøbe; af og til høres et stærkt Knald, Skibet ryster, men ligger snart atter rolig og stille. Stormen ophører, og vi kunne besøge Kampens Skueplads, hvor Isflagerne ligge knuste oven paa hinanden ligesom lemlæstede Lig paa en Valplads. Natten falder paa, og vi gaa til Hvile; men inde paa Stranden gaar den vagthavende, ensom, beundrende den herlige Ro i Naturen, som har fulgt efter Stormens Raseri. Paa den dybe blaa, arktiske Himmel straale Stjernerne med en Glands, saa klar og saa herlig, at 'end ikke Sydens lovpriste Himmel overgaar den. Den stærke Kulde mærkes knap, thi ingen Vind rører sig; i Kulden er Luften saa ren og klar, Sindet føler sig saa let og fri. Paa den nordlige Horisont hæver Nordlyset sig i en klar Bue med et svagt, roligt Lys, hvorigjennem Stjernerne skinne med uformindsket Glands. Underkanten af Buen er skarp afskaaret, og i det mørke Segment under den synes Himlens Farve endnu dybere; op ad har Buen derimod ingen skarp Afgrænsning, men Lyset bliver svagere og svagere og forsvinder til sidst helt. Undertiden skyder en svag Straale op mod Zenith, men ellers er hele Fænomenet i fuld Samstemning med Naturens majestætiske Ro. Ved Fuldmaane fordunkles Nordlyset fuldstændig af dennes klare, stærke Lys, der ved Gjenskinnet fra Sneens udstrakte Flade næsten gjør Natten til Dag. Skinnende hvid ligger Isen for Beskuerens Øjne, hist og her kaster en mægtig Toros sin Skygge, og midt i dette Kaos ligger Skibet, vort Hjem, ligesom i et ved et Trylleslag tilfrossent, oprørt Hav.

Under saadanne Forhold gaa Vagterne hurtig, men naar Himlen er overtrukket, og Sneen flyger omkring Observatoriet, holder man sig helst inde i dette, og da er Tiden lang. I Begyndelsen prøvede vi paa at læse, men selv den letteste Lektüre blev snart lagt til Side, og man var da alene med sine egne Tanker, spaserende op og ned i Gangen, hvor man kun kunde tage sex Skridt. Blandt de faa Sysler, man havde foruden selve Observationen, maa nævnes den at passe Lampen, hvormed Observatoriet oplystes, thi Stenoljen frøs stadig,

saa at man maatte t den op ved en lille Spritlampe. Der var bragt to Kavtsjukmadrasser i Land, og snart vænnede man sig til at sove paa disse i Tiden mellem Observationerne, indhyllet i en Pels og med et Par Rensdyrskind om Fdderne, sknt Temperaturen ofte var 20° under Frysepunktet. Hundene, der i Reglen fik Lov til at ligge paa den anden Madras, foretrak dette Leje frem for deres uldne Tæpper i Nedgangskappen om Bord paa Vega; de fulgte næsten altid om Bord med den ene vagthavende, for strax at gaa i Land med den næste. Inde i Observatoriet vare de undertiden et ret underholdende Selskab, ja de brugtes endog af nogle som en varm Overdync. For Resten vare de yderst vagtsomme, og intet levende Væsen kunde nærme sig Observatoriet, uden at de strax gjende fore til Døren.

Efter at den strnge Vinter var falden ind, ønskede vi naturligvis ikke, at Isen skulde bryde op; thi vi vilde vel næppe alligevel have naaet isfrit Farvand, og vor nuværende Plads havde vist sig at være god. Et Par Gange i December Maaned var dog en saadan Katastrofe at frygte. Den 16de December om Morgenen kom saaledes pludselig et Vindstød fra SV., og saa hurtig som mulig forlode alle om Bord værende Tsjuktsjer Skibet, der dog blev liggende ganske rolig. Tre Dage efter purredes hele Mandskabet ud, fordi Isen sprækkede ved Styrbords Fokkerst; alle styrtede op og Chefen blev purret, men det viste sig dog, at der ikke var nogen Fare paa Frde. I Nytaarsdagene havde vi en voldsom sydlig Storm, men som Følge af den lave Vandstand lode de grundstødte Isstykker sig ikke rokke og holdt paa hele Isdækket, som laa inden for det mægtige Torossblte, der havde dannet sig et Par Mil norden for Skibet; uden for dette var der derimod en aaben Rende, som strakte sig i nordlig Retning. Havde der ved denne Lejlighed været Højvande, vilde Situationen have været meget alvorlig, og vi havde maaske faaet Brug for det Proviantdepot, som var oprettet tæt ved Observatoriet, for det Tilfælde, at Vega skulde blive knust af Isen, og som indeholdt Levnetsmidler for 30 Mand i næsten 4 Maaneder.

For os, der vare fangne i Isen og afspærrede fra hele den øvrige Verden, havde Julen et endnu mere festligt Præg end sædvanlig. Allerede flere Dage i Forvejen havde vi paa Udflugter ind i Landet samlet Pilekviste, som af Mandskabet surredes til en med Vimpler prydet Stok, saa at det hele havde Form af et Grantr. Hele Juleaftens Dag gik med Forberedelser til Aftenens Fest, og efter at vi havde nydt vor Julegrd, kom den ældste Underofficer Kl. 6 ned i Messen for at bede os være Mandskabets Gjester paa Mellemdækket. Det festlig op-

lyste Rum var smagfuldt smykket med Flag og Vimpler, paa den ene Side stod et langt Bord med Punsch, og agter ude straaledede Juletræet i al sin Glans. En stor Kasse, der indeholdt omtrent 200 Smaating, var om Formiddagen bleven aabnet, og Træets Grene bugtede sig under Vægten af alle disse Gaver. Vor ypperlige gamle Kok havde sørget for, at de traditionelle Pebernødder ikke manglede, og alt var saa fuldstændig i sin Orden, at man næsten kunde tro sig hjemme. Efter at Mandskabets Velkomsthilsen var besvaret af Professor Nordenskiöld med en Skaal for de Mænd, som havde udrustet Expeditionen, Hs. Maj. Kong Oscar II. og Dhrr. Dickson og Sibiriakoff, skredes til Lodtrækningen om Julegaverne; disse bestod af alle mulige Slags Spil, fra Trningsspil til Skakspil, end videre af en Mængde musikalske Instrumenter, Klokkespil, Fljter, Trompeter, ja endog en Lirekasse, saa at der snart blev den livligste Koncert, som ikke gav Dyrehavsbakkens noget efter; desuden fandtes der Cigarfutteraler, Piber, Tobakspunge o. s. v. Efter at vi havde danset omkring Juletræet, og forskellige Skaaler vare udbragte, trak vi os tilbage til vor egen Messe, og Lystigheden fortsattes nu over hele Skibet. Da vi kom ned i Messen, vare endnu et Par Kasser trukne frem af deres Skjul, og Minder fra dem, som paa denne Aften sad hjemme og tænkte paa os, ligesom vi paa dem, bleve helt uventet dragne frem for Lyset og vakte almindelig Glæde.

De følgende Dage vare Fest paa Fest, hvortil nogle Gaver af materiel Beskaffenhed bidrog meget; to store Kasser, hvis Indhold hidtil havde været alle ukjendt, viste sig nemlig at indeholde alle mulige Lækkerier. Nytaarsaften knaldede Champagnepropper lystig til re for det gamle Aar, som havde været os saa gunstigt, og under ønsket om, at det nye Aar vilde bringe os endnu videre. Kl. 12 dundrede 5 Skud ud i Polarnatten, medens Blus tændtes paa alle Rerne, og Sværme af Raketter steg op i Luften.

Imidlertid begyndte Dagene at længes, og som for at minde os midt i Vinternatten om den kommende Vaar, plantede vor Botaniker Karse paa Klatpapir, og snart var vor Messe prydet med herlige hængende Haver. I December Maaned havde Temperaturen stærkt nærmet sig ÷ 40°, men i de tre sidste Dage af Maaneden steg den pludselig endog til + 1°,; den faldt naturligvis hurtig igjen, og i Slutningen af Januar havde vi vor koldeste Dag (den 25de), hvis Medium var ÷ 42°,, medens Minimum endog var ÷ 46°,.

Paa forskellige Tider holdt Lægen Eftersyn blandt Mandskabet, for i Tide at opdage mulige Skrbugstilflde, men noget saadant forekom aldrig. Under hele

Vinteren forekom ingen alvorlige Sygdomstilfælde, hvilket maa tilskrives det stadige Arbejde, hvortil Mandskabet holdtes, samt den udmærkede Føde. Stor Indflydelse paa Sundhedstilstanden har naturligvis den Omstændighed haft, at vi selv paa vor mørkeste Dag havde 4 Timers Dagslys. I det væsentlige levede Mandskabet og Messemedlemmerne paa samme Kost; 4 Dage af Ugen konserverede Sager, 2 Dage Saltmad og endelig om Søndagen Surkaal med afvexlende Saltmad og Konserver; desuden uddeltes til alle Maaltider rigelig Tilsætning af Vegetabilier, ligesom hver Mand daglig fik 1 Kubiktomme Citronsaff og lige saa meget Tranebarsaff. De udmærkede Konserver, hvoraf Beauvais i Kjøbenhavn havde leveret Hovedmassen, kunne ikke noksom prises. Jeg skal endnu tilføje, at Temperaturen i Lasten, hvor Provianten for største Delen opbevaredes, stadig holdt sig et Par Grader over Nulpunktet; i Folkelukafet, Underofficersmessen og Officersmessen, varierede Maanedens Middeltemperatur mellem $+ 15^{\circ}$ og $+ 18^{\circ}$, paa Mellemdækket mellem $+ 6^{\circ}$ og $+ 12^{\circ}$, og endelig i Maskinrummet mellem $+ 4^{\circ}$ og $+ 7^{\circ}$.

Januar Maaned svandt hen uden Afbrydelse i Ensformigheden, undtagen at det ene Tsjuktsjertelt efter det andet flyttedes bort fra Pitlekaj øster paa, de fleste til Naikaj, hvor der var rigelig Fiskefangst i de store Laguner. Dette berøvede os imidlertid ikke stadige og talrige Besøg af Tsjuktsjer, hvoraf Skibet hver Dag var fuldt. Allerede Kl. 3 om Morgenen mødte de første, slæbende Drivved med sig, som de strax begyndte at save og hugge; efterhaanden kom flere og flere langvejs fra kjørende til Skibet, og ved Middagstid var der flest. Vi brugte naturligvis enhver Lejlighed til at gjøre os kjendte med deres Levevis; men det var dog særlig Løjtnant Nordqvist, hvem dette Arbejde paalaa, og han har bl. a. indsamlet et Ordforraad paa omtrent 1000 Ord. Expeditionen hjembringer desuden en ret anselig etnografisk Samling.

Ved Februar Maanedes Begyndelse var det sidste Telt i Pitlekaj borte, og vort Observatorium stod nu ensomt midt paa Stranden; da imidlertid Dagen var bleven betydelig længere, begyndte Udflugterne til de nærmeste Byer at blive jævnlige. Solen stod op kort efter Kl. 9, saa at vi en Ugestid ind i Februar begyndte at spise Frokost ved Dagens Lys, og Lamperne i Messen bleve, for at spare paa Stenoljen, først tændte Kl. 5 om Eftermiddagen. Den 8de Februar havde vi for første Gang den Glæde at se aabent Vand i 8 à 10 engelske Miles Afstand, noget som senere gjentog sig, saa snart vi havde et Par Dages sydlig Vind. Tsjuktsjerne kjørt strax ud til Iskanten, og nogle af dem fangede et Par Sæler. Paa Tilbagevejen gjorde de altid en stor

Omvej uden om Vega, af Frygt for, at vi skulde opdage deres Fangst og maaske konkurrere med dem, noget, som vi dog af billige Hensyn afholdt os fra; det lykkedes ogsaa en Mand fra Jinredlin at dræbe en Bjørn. De nærmest paafølgende Dage efter en heldig Fangst vare Besøgene om Bord i Vega meget færre; men knap var Fangsten fortæret, før de atter indfandt sig, og det stadige Raab: „Oinga murgin kaukau!“ (jeg har ingen Mad) lød i vore Øren fra Morgen til Aften.

Rene Smaating betragtedes som en stor Afvexling i vort ensformige Liv. Saaledes var der almindelig Glæde, da vi midt i Februar modtog Besøg af en gammel Ven fra Nordkap. Hvor ubetydelige saadanne Hændelser end vare, frembøde de dog under vore Forhold altid en Afvexling, og en endnu større fik vi, da Tsjuktsjerne i Slutningen af Maaned begyndte at drage til Markedet i Kolymæa. Allerede i Januar Maaned havde der været Tale om, at Løjtnant Nordqvist skulde rejse til Anadyrsk eller Nissjuej Kolymensk med Breve; men Tsjuktsjerne, som skulde kjøre for ham, udebleve. Nu frembød der sig derimod en gunstig Lejlighed til at sende Breve af Sted, og den blev ogsaa benyttet. Næsten hver Dag kom to eller tre store Slæder, forspændte med indtil 28 Hunde; de opholdt sig for det meste nogle Timer ved Skibet; der var hver Dag nye Ansigter, Folk fra fjærnere liggende Steder, som det altid havde sin Interesse at udsperge. Paa Grund af Usikkerhed for Fremkomsten afsendtes dog kun kortere Breve.

I Begyndelsen af Marts havde vi flere Solskinsdage, saa at vi, der nu vare vante til det mørke, kolde, triste Vejrlig, syntes, at det var Sommer, uagtet Temperaturen som oftest var 20° under Frysepunktet; dog var der endnu intet at gjøre for Naturforskerne, da et mægtigt Snelag, der stadig forøgedes, endnu dækkede Jorden.

Med April Maaned begyndte et nyt Liv. Flere Dage om Ugen anvendtes til at save Isen bort fra Skruen, og da denne var fri, blev der langs Bagbords Side savet en Række Vaager, der senere forenedes, saa at Vega kom til at ligge i en Dok. Efterhaanden som Isen smeltede i Løbet af Foraaret og som en Følge deraf hævede sig, kom Skibet atter til at hænge i den, saa at Arbejdet fortsattes uafbrudt. Dagene vare nu saa lange og Dagslyset i Messen saa stærkt, at Naturforskerne kunde begynde at arbejde med Mikroskop og lignende Instrumenter, og alle Samlingerne fra Efteraaret kom nu frem for at bearbejdes. Som Følge af, at alles Tid saaledes var optaget, maatte de regelrette Timeobservationer i Ishuset ophøre den 1ste April.

Det hjembragte Resultat af de *magnetiske Observationer* i Vinterkvarteret bliver saaledes:

a) Aflæsningerne hver Time i Døgnet under 4 Maaneder (1. Decbr. — 1. April) af Wredes Variationsinstrumenter for alle tre magnetiske Elementer;

b) Lignende Aflæsninger hver 5te Minut i 24 Timer ad Gangen den 1ste og 15de i hver Maaned fra den 15de Januar til den 1ste Maj;

c) Aflæsninger af Variationsinstrumenterne 2 Gange daglig [Kl. 10 Fmd. og Kl. 4 Eftmd.] fra 1ste April indtil 27 Maj, da Issmeltningen i Observatoriet umuliggjorde fortsatte Observationer;

d) 120 absolute magnetiske Observationsr i Forbindelse med Aflæsninger paa Variationsinstrumenterne.

Disse sidste, som blev foretagne af mig med Lamonts magnetiske Theodolit, enten i det fri eller i et dertil konstrueret Snehus, saa ofte Vejret tillod det, og især naar Standforandringer indtraadte ved Variationsinstrumenterne, ere temmelig jævnt fordelte over det halve Aar, i hvilket Observationerne varede.

Førend en omhyggelig Bearbejdelse af det foreliggende Materiale er foretaget, er det umuligt at udtale sig om Resultaterne. Jeg skal her kun nævne, at vor Station i magnetisk Henseende knap kan regnes til det arktiske Omraade, der udmærker sig ved stor daglig Variation og heftige, som oftest i Forbindelse med Nordlyset staaende, Perturbationer; den daglige Variation har næppe overskredet den, som findes i det nordlige Evropa, medens Perturbationerne have været temmelig sjældne. Den i Reglen rolige Nordlysbue havde saa godt som ingen Virkning paa Deklinationsnaalen; men saa snart Nordlyset blev uroligt, og Flammer skøde op mod Zenith, var saavel Intensitets- som Inklinationsnaalen meget urolige og gjorde Udslag paa 3 til 4 Grader.

Nordlyset, der under Vinteren specielt er blevet behandlet af Professor Nordenskiöld, bestod, som oven for nævnt, i Reglen af en regelret Bue paa den nordlige Horisont. Kun sjældent vare vi Vidne til de ofte omtalte urolige pragtfulde Nordlys, og de vare som oftest Forbud paa Storm. I Øst og Vest rejste ligesom en gigantisk Fakkell sig op over Horisonten; spillende i Regnbuens Farver, spredte de deres Flammer ud over den nordlige Halvdel af Himmelhvælvingen og forenede sig i Zenith, saa at et bredt flammende Baand gik tværs over Himlen. Uden at man kunde se, om de gik mod Øst eller Vest, rullede Lysbølgerne frem og tilbage, og snart begyndte hele Baandet at sænke sig langsomt mod den nordlige Horisont, efterladende en Krone i Zenith, hvis Straaler spredte sig i alle Retninger. I Buen foregik samtidig en ny Bevægelse; prægtige, regnbuefarvede Draperier foldede sig ud og rullede sig sammen; alt var i en stadig Bevægelse, som Øjet næppe formaaede at følge.

Efterhaanden som Buen nærmede sig Horisonten, blev Lyset roligere; af og til opsendtes med Lynets Hurtighed en Straale mod Zenith, men snart var der kun den sædvanlige rolige Bue tilbage. Dog nu begyndte Naturen atter at røre sig; men det var ikke Nordlysets mægtige Bølger, der lydøst gennemføre Rummet, det var Snestormen, der brød løs og snart skjulte alt for vore Øjne i et tæt Snefog. Jeg skal ikke indlade mig paa den Teori, som er opstillet af Nordenskiöld for Nordlysets Forekomst paa forskjellige Steder af Jorden.

De *meteorologiske Observationer* ere fra den 1ste November til den 1ste April foretagne hver Time, og i Resten af Tiden hver 4de Time. Nedenstaaende Tabel 1 giver et kort Overblik over Forholdene; Barometerstanden er reduceret til 0° C. og er Maanedsmidiet for alle Middagsobservationerne, hvilket paa nærmeste Millimeter falder sammen med Mediet af alle Observationer.

Tabel 1.

Maaned	Temperaturens					Barm.
	Mid.	Max.	Dato	Min.	Dato	
August	+ 3 ^o . ₉₉	+ 12 ^o . ₁	9de	— 0 ^o . ₉	19de	754 ^{m. m.}
September . .	— 0 ^o . ₁₄	+ 6 ^o . ₂	1ste	— 4 ^o . ₁	9de	755 —
Oktober	— 5 ^o . ₇₁	+ 0 ^o . ₃	27de	— 20 ^o . ₃	24de	758 —
November . . .	— 16 ^o . ₃₉	— 6 ^o . ₃	1ste	— 27 ^o . ₂	30te	754 —
December . . .	— 22 ^o . ₈₁	+ 1 ^o . ₂	29de	— 37 ^o . ₁	23de	761 —
Januar	— 25 ^o . ₀₆	— 4 ^o . ₁	1ste	— 46 ^o . ₃	25de	753 —
Februar	— 25 ^o . ₀₈	+ 0 ^o . ₂	8de	— 43 ^o . ₈	2den	769 —
Marts	— 21 ^o . ₆₃	— 4 ^o . ₂	12te	— 39 ^o . ₈	29de	759 —
April	— 18 ^o . ₀₃	— 4 ^o . ₂	26de	— 38 ^o . ₀	15de	757 —
Maj	— 6 ^o . ₇₉	+ 1 ^o . ₃	18de	— 26 ^o . ₃	3dje	760 —
Juni	— 0 ^o . ₆₀	+ 6 ^o . ₃	24de	— 14 ^o . ₃	3dje	756 —
Juli	+ 4 ^o . ₉₃	+ 15 ^o . ₃	24de	— 1 ^o . ₀	2den	756 —

Tabel 2.

Vindrose	
Syd	+ 9 ^o
SV	— 4 ^o
Vest	— 7 ^o
NV	— 3 ^o
Nord	+ 0 ^o
NO	+ 4 ^o
Øst	+ 7 ^o
SØ	+ 15 ^o
Stille	— 10 ^o

Ovenstaaende Tabel 2, der kun er beregnet for Maanederne Oktober-April, viser, hvorledes de forskjellige Vinde medvirkede paa Temperaturen; at de sydvestlige og vestlige Vinde vare kolde, er en Selvfølge, da de maatte

stryge over den umaadelige, snedækkede Tundra, før de naaede os; at den nordvestlige Vind ogsaa bragte Kulde, synes mig at tyde paa, at Wrangels Land maa have en betydelig Udstrækning, medens den nordlige og nordøstlige Vinds relative Varme tyder paa, at Havet østen for dette ikke overalt er isdækket om Vinteren; at endelig de østlige og især de sydøstlige Vinde vare de varmeste, er naturligt, da de mere eller mindre stryge over isfrit Hav, og da Kuro Sivo sikkerlig gjør sin Indflydelse gjældende gennem de sidstnævnte. At Temperaturen synker ved Vindstille, er en gammel Kjendsgjerning.

De nordvestlige Vinde vare om Vinteren de jævnlige, og uden nogle Dages sydlig Vind, som næsten indtraf hver Maaned, vilde vore Middelterperaturer have været 10° koldere i Vintermaanederne. Undertiden havde vi i 10—12 Dage i Træk en daglig Middelterperatur, der varierede mellem $\div 30^{\circ}$ og $\div 40^{\circ}$; men derpaa kunde en Dags sydlig Vind hæve Kviksølvet til Nulpunktet, hvor det dog aldrig blev mere end nogle Timer, for dernæst atter at falde betydeligt. Uagtet August og September Temperaturer ikke ere observerede paa samme Sted som de andre, er der Grund til at formode, at man faar Aarets Middelterperatur for Vinterkvarteret rigtig paa nærmeste Grad ved at anvende dem. Middelterperaturen for Aaret bliver da $\div 11^{\circ}$ C. og Middelterbarometerstanden 757^{m.m.}7.

Snemængden er meget vanskelig at maale, dels fordi en Snemaaler ofte vil optage en Del Sne, som hvirvler op fra Isen eller Jorden, og dels fordi dens Indhold ved Temperaturforandringer pakker sig sammen i forskjellig Grad. Vi have vel søgt at komme til et Resultat i denne Retning, ved at maale Snemassen i Udkigstønden, der om Vinteren stod mere end 70 Fod over Isen, men det har ikke givet noget tilfredsstillende Resultat. Snemeltningen i Foraaret forsøgte jeg derimod at følge, ved at maale Dybden til forskjellige Tider paa 12 forskjellige Steder, dels paa Isen dels paa Land, som bleve afmærkede paa en hensigtsmæssig Maade. Det er en Selvfølge, at jeg ved Valget af Stationerne undgik saa vel store Snedriver som Steder, der var ualmindelig blottede for Sne. Resultatet findes i Tab. 3. Naturligvis maa dette ikke forstaaes saaledes, at al Sne var forsvunden ved Midsommer; maaske har Snelaget i Medium været tykkere end paa de udvalgte Stationer; men Tabellen viser alligevel, hvor hurtig næsten en Meters Snelag forsvinder. Paa Bjærgene oppe i Landet laa Sneen endnu den 1ste Juli; men Stranden og det nærmeste Land var saa godt som isfrit.

Isens Tykkelse er ligesaa vanskelig at maale som Sneens. Vi have for at bestemme den maalt i et nogle

hundrede Alen fra Skibet hugget Hul, og Maalingerne findes i Tabel 4. Naturligvis indtræde her samme Om-

Tabel 3.

Dato	Snelagets Tykkelse	
	paa Is	paa Land
Maj 29de	0 m., 822	0 m., 690
" 31te	0 m., 795	0 m., 675
Juni 3dje	0 m., 794	0 m., 690
" 6te	0 m., 790	0 m., 885
" 9de	0 m., 503	0 m., 728
" 11te	0 m., 774	0 m., 710
" 12te	0 m., 793	0 m., 715
" 15de	0 m., 538	0 m., 480
" 16de	0 m., 380	
" 17de	0 m., 735	0 m., 153
" 18de	0 m., 228	0 m., 395
" 20de	0 m., 089	0 m., 228
" 22de	0 m., 040	0 m., 106

Tabel 4.

Dato	Isens Tykkelse
Novbr. 1ste	0 m., 255
Decbr. 1ste	0 m., 50
" 15de	0 m., 82
Januar 1ste	0 m., 62
Febr. 1ste	1 m., 11
" 15de	1 m., 43
Marts 1ste	1 m., 76
" 15de	1 m., 0
April 1ste	1 m., 30
Maj 1ste	1 m., 58
" 15de	1 m., 82
" 31te	1 m., 96
Juni 15de	1 m., 51
Juli 1ste	1 m., 04
" 15de	1 m., 88

stændigheder som ved Snemaalingen, og det er umuligt at sige, hvad Isens gennemsnitlige Tykkelse har været. Lige ved Skibet have vi maalt 1^{m.}85 tyk Is i Slutningen af April; men endnu i de sidste Dage af Juni maalt 2^{m.} tyk Is i en Rovne et Par engelske Mil nord der for.

Vandstandsobservationerne foretoges, som oven for nævnt, hver Time fra 6te December til 6te Juni; men da de endnu ikke ere bearbejdede, kan jeg for Øjeblikket kun sige, at den største Vandstandsforskjel ikke overskred 2 Meter, samt at laveste Vande fulgte med sydlige Vinde; den daglige Variation i Vandstanden beløb sig i Reglen kun til 2 à 3, ved Springtid til 6 Centimeter. Disse Observationer foretoges af Vagten under Ledelse af Løjtnant Palander. Denne søgte flere Gange i Foraaret at undersøge Strømmenes Retning og Fart, men kom til det Resultat, at der saa nær ved Land ikke fandtes nogen regelret Strøm. Efter de indfødtes Udsagn sætter Strømmen om Vinteren øster hen, og om Sommeren vester hen, hvilket stemmer med tidligere Observationer.

Af de videnskabelige Arbejder i Vinterens Løb har jeg endnu kun at omtale *de astronomiske*; disse indskrænkede sig dog til at korrigere vore Kronometre og bestemme Vinterkvarterets Beliggenhed. Observationerne foretoges dels over kunstig Horisont af Løjtnant Palander, dels af mig med et i Land opstillet Passageinstrument. Endelig observeredes Stjernebedækningen for det meste baade af Løjtnant Palander og mig. Da

Passageinstrumentet opstilledes, søgte vi først at beskytte det ved et almindeligt Telt; men dette fæg altid fuldt af Sne, saa at jeg snart maatte opgive al Beskyttelse under Observationerne og derfor kun kunde foretage dem, naar det næsten var stille. Naar der ikke observeredes, var Instrumentet, der stod paa en i Jorden fastfrosen Træpille, beskyttet af et Overtræk af vandtæt Tøj og der omkring en stor Tønne; men da Instrumentet kun stod 100 Fod fra Ishuset, blev det snart begravet i de store Snedriver, som hobede sig omkring dette. Observationerne vare derfor forbundne med den største Vanskelighed. For det første havde vi sjælden klart Vejr, og dette varede aldrig længe; naar det nu efter at have fægget hele Dagen, saa at al Gravning vilde have været forgjæves, pludselig blev klart hen ad Aften, skulde vi først have Folk i Land til at grave, hvilket ikke altid var muligt; men selv om de kom, havde to Mand først 4 Timers Arbejde, før Instrumentet blev gravet ud, og Gangen var ryddet. Saa det om Dagen ud til at blive godt Vejr om Aftenen, gravedes der hele Dagen i de 7—8 Fod høje Driver; men som oftest var dette spildt Ulejlighed, da det efter nogle Timers godt Vejr atter blev overtrukket, og det begyndte at fyge, og efter en Times Forløb var hele Udgravningen atter fyldt med Sne. Disse uheldige Omstændigheder ere Skyld i, at det aldrig lykkedes mig at faa nogen Maanekulminations-Observation, saa at Bestemmelsen af vort Vinterkvarters Længde hviler paa Stjernebedækningerne, som imidlertid give vel overensstemmende Resultater. Da Snesmeltningen indtraadte, maatte Passageinstrumentet i Begyndelsen af Juni flyttes om Bord, og Kronometrene, hvis Stand og Gang tidligere var bleven bestemt ved dette, bestemtes i Juni og Juli Maaned, da Gangen som Følge af Temperaturforandring var meget uregelret, ved korresponderende Højder over kunstig Horisont. Vinterkvarterets Bredde er af Palander og Bove bestemt til $67^{\circ} 6' 45''$; de foreløbige Beregninger, som jeg har foretaget af Stjernebedækningerne, give Længden $173^{\circ} 24'$ vest for Greenwich.

Som sagt, med April Maaned begyndte et nyt Liv for os. Hyppige Smaaflugter foretoges, vore Søndagspromenader, som vi under Efteraaret havde foretaget samlede til Jinredlin eller Irgonuk, optoges atter efter 4—5 Maaneders Afbrydelse. Saa snart der var aabent Vand i Nærheden, gjordes Udflugter dertil, og endelig foretoges større Udflugter ind i Land. Brusewitz og Nordqvist drog saaledes ind til en Indsø, der laa omtrent 15 engelske Mil fra Kysten, og boede der en Ugestid i et af Expeditionens Slædetelte for at fiske og jage. Langs Kysten gjorde saa vel Bove og Nordqvist som jeg selv flere forskellige Udflugter, hvor vi dog al-

drig naaede langt. Hovedformaalet med disse Ture var ved stadigt Samliv med Tsjuktsjerne at lære disse nøjere at kjende. Det var oprindeligt Nordenskiöld's Mening, at der længere hen paa Foraaret skulde foretages længere Rejser for at kaartlægge det nærmeste Land; men paa Grund af forskellige Omstændigheder blev dette ikke iværksat.

Efterhaanden som Solens Skin blev stærkere og stærkere, maatte vi passe godt paa vore Øjne, som lede meget derunder. Allerede i Slutningen af Februar meldte nogle af Mandskabet sig hos Lægen for at faa mørke Snebriller, og disse blev snart uundværlige; thi om end Himlen var dækket med et let Skytag, var Sneens Skin i højeste Grad ubehageligt, og selv den hvide Taage, som vi ofte havde, var utaalelig for Øjnene. Denne Ulempe formindskedes først, da Sneen smeltede, og bare Pletter paa Landet hist og her tittede frem og frembød en for Øjet behagelig Afveksling fra det skinnende hvide Snetæppe.

I Slutningen af April vare Isarbejderne omkring Skibet saa vidt fremskredne, at Skruen kunde gaa rundt, og det var ligefrem en Fornøjelse, da vi første Gang hørte Maskinen gaa rundt efter saa mange Maaneders Hvile. Den 10de Maj overraskedes vi ved Tilbagekomsten af de Tsjuktsjere, som havde ført vore Breve til Nisjnij Kolymsk; de medførte et kort Brev fra Ispravnikken dersteds, hvori denne skrev, at han havde modtaget vore Breve og sendt dem videre, samt at han antog, at de i Midten af Juni vilde være hjemme. Uagtet vi ikke fik noget nyt at vide fra Evropa, og Dampskibet Lenas Sæbne ikke var omtalt, voldte dette Brev os stor Glæde; det var ligesom et lille Pust fra den civiliserede Verden, og vi vidste nu, at Underretning om os vilde komme til Evropa, hvad der end siden kunde hændes.

I Midten af Maj Maaned begyndte Flokke af Alker og Ederfugle at komme, men først med Juni Maaned indtraadte Vaaren. Dag for Dag øgedes Fuglenes Tal, og om Bord havde alle travlt med at lade Patroner. Endelig kom de første snefri Pletter til Syne, og nu gik Snesmeltningen raskt; i Midten af Juni kunde vi ikke gaa i Land uden at vade i Vand til Knæerne, ja undertiden derover, og ved Juli Maanedes Indtrædelse var al Sne forsvunden fra Isen, saa at vi gik næsten tørskoet paa den, hoppende over de talrige, brede Revner.

Inde i Land brød Lagunerne op, og i prægtige, flossende Elve styrtede Vandet ud i Havet, aabnende sig en Rende i Isen et langt Stykke ud fra Land. Overalt vaagnede Naturen til Liv, Smaa blomster tittede frem overalt paa Tuerne, og talrige Fugleskarer samlede sig

støjende omkring Lagunerne. Siden den 29de Maj havde Solen været cirkumpolær, saa at man kunde jage hele Døgnet. Et Telt blev opslaaet i Land og en lille Slædebaad sat i Lagunen tæt ved. Med Baaden gjordes Jagtudflugter, og kunde Jægerne ikke naa om Bord, lagde de sig til Hvile i Teltet nogle Timer for atter tidlig næste Dag at begynde Udflugterne. Ved næsten hvert Maaltid spiste vi Fugle, og snart begyndte ogsaa Tsjuktsjerne at strømme til Skibet med Æg. Det er en Selvfølge, at de første og bedste Exemplarer af de forskjellige Arter gik til Expeditionens Samlinger, og Nordqvist, der ved Fuglenes Komme havde sluttet sine etnografiske Studier for at overtage de ornitologiske, havde fuldt op at gjøre med at bestemme og konservere det store Antal nye Fugle og Æg, der hver Dag hjembragtes. Medregnet de Arter, som paa Vejen nord paa besøgte vor nærmeste Omegn, har Nordqvist til Dato faaet omtrent 60 forskjellige Fuglearter.

For Botanikeren kom nu ogsaa en travl Tid. Midden-dorff siger ikke alene, at hvor Ishavskysten skræner jævnt ned mod Havet og er udsat for de fugtige kolde Søvindes tilintetgjørende Magt, saaledes som Tilfældet har været saa vel ved vort Vinterkvarter som de fleste andre Steder, vi have besøgt, forsvinder ikke alene Dværgbirken, men ogsaa, at Urterne aftage hurtig saa vel i Henseende til Arternes som Individernes Mængde, jo mere man nærmer sig Havet, indtil endelig kun Lavarter og Mosser beklæde Jordbunden. Dette stemmer ikke med vor Botanikers Erfaring, thi langs hele Kysten af Ishavet har Dr. Kjellman fundet ikke mindre end 132 Arter højere Planter. Man kan tværtimod sige, at de højere Planter ved Kysten ikke give Tundraen længere inde i Landet noget efter i Henseende til Arternes Tal, hvorimod de paa mange Steder staar noget tilbage i Individernes Mængde, dog ikke meget. Om Vinterkvarterets nærmeste Omgivelser maa man sige, at deres Væxtrigdom langt overgaar, hvad vi have fundet paa de tidligere besøgte Steder. Selv Dværgbirken voxer i meget kort Afstand fra Kysten. Ligeledes har den tidligere opstillede Formodning om fuldstændig Mangel paa Tang i det sibiriske Ishav vist sig ugrundet. Kjellman, hvis Specialitet Algologien netop er, har vel ikke paa alle Observationspunkter fundet Alger, men dog paa forskellige Steder og jævnt fordelte langs hele Kysten. En udpræget Forskjel gjør sig heri gjældende øst og vest for Kap Tjeljuskin; thi vesten for dette Punkt fandtes ingen Art, som ikke forud var kjendt fra de vestligere Dele af Ishavet, omkring Spitsbergen o. s. v., medens Kjellman østen for det nævnte Forbjærg har fundet en Algevegetation, som ved flere fælles Arter og netop ved saadanne, som give Vegetationen dens Præg, slutter sig

til det store Hav. De paa Alger rigeste Steder vare Aktinahavnen og Nordkap, men selv paa disse var der dog Fattigdom saa vel i Arter som i Individier.

I den sidste Tid af vort Ophold bleve alle aabne Steder i Isen benyttede baade til botaniske og zoologiske Skrabninger, og da vi siden den 20de Juni stadig havde en flere Mil bred Aabning i Isen 2 til 3 engelske Mil nord for Skibet, blev der paa alle Arbejdsdage skrabet fra Baad i denne, saa at Dr. Stuxberg ogsaa har faaet en rig Høst. Undersøgelserne af det lavere Dyreliv i Havet begyndte allerede i Jugorstrædet og fortsattes siden hele Vejen, saa snart Lejlighed gaves. Udbyttet af Skrabningerne, saa vel med Trawl-net som med almindelige Skrabere og Svabere, var i Almindelighed meget rigeligt, hvilket synes at tyde paa, at Sibiriens Ishav er ligesaa rigt paa lavere Dyr som andre nordiske Have. Dette gjælder dog kun med Hensyn til Individernes Tal; thi i Henseende til Arter er Sibiriens Ishav fattigere end f. Ex. Grønlands og Spitsbergens, hvilket let lader sig forklare deraf, at det for det meste har en ringe Dybde, og at Bundarten heller ikke er saa afvejlende. Efter Sneens Bortsmeltning paa Stranden gjordes ogsaa en betydelig Indsamling af Hvalben.

Endnu et meget vigtigt og interessant Arbejde blev i Løbet af Foraaret foretaget af Palander, der tog en Masse Fotografier for største Delen af Tsjuktsjer og deres Telte.

Efterhaanden som det aabne Vand nærmede sig og Isen, der slog talrige Revner, begyndte at smelte, blev Vega gjort klar til at gaa til Sø, og i Slutningen af Juni Maaned vare vi fuldstændig rede til at afgaa, saa snart Isen tillod det. Da Tiden trak saa langt ud, blev det mindre rimeligt, at Isen skulde bryde voldsomt op, og selv om dette skete, vilde den tynde porøse Is ikke være farlig for Skibet, hvorfor ogsaa Proviantdepotet paa Stranden blev taget om Bord, saa at intet nu mere kunde opholde os ved Pitlekaj. Da vi havde en saa let Tilgang til Is, og forhaabentlig snart skulde være i tropiske Egne, forsømte vi ikke at fylde en Cisterne med store Isblokke.

Men Isen havde ikke saa megen Hastværk som vi og blev stadig liggende fast omkring Fartøjet; Menka, der atter besøgte os, forsikrede os, at vi næppe kom los før i Slutningen af Juli. Isen aftog dog daglig i Tykkelse, og vi spejdede ivrig efter det aabne Vand, der nærmede sig mer og mer; men det gik kun langsomt frem ad. Endelig — den 18de Juli bleve vi forløste, og vi forlod da vort Vinterkvarter, hvor vi havde levet i næsten ti Maaneder. Jeg kan ikke slutte denne Skildring uden at udtale min Beundring for den udmærkede Maade, hvorpaa alting var udrustet og ordnet. Mange

Polarfarere have paa deres Rejser gennemgaaet helt andet end vi; men det er for største Delen kun en Følge

af, at man ikke har forberedt alt, hvad der hører til, saa godt som Nordenskiöld og Palander.

Om Negerstaten Ogbono, af Funch Petersen.

Byen Lagos eller Ekó er for Tiden Vestafrikas største Handelsplads. Den ligger ved en Flod af samme Navn og var i ældre Tider et af de vigtigste Udgangspunkter for Slavehandelen, og senere, efter at denne Handel er bleven standset, har den dog vedblevet at hævde sit gamle Ry som Handelsplads, i det der nu i Steden for Slaver udføres Palmeolje og Palmekjærner, samt i ringere Mængde Elfenben og Guldstøv.

Man vil ogsaa paa hele Afrikas Vestkyst vanskelig finde en Stad, der har en saa heldig Beliggenhed som Lagos, i det der fra Floden, paa hvis Bred den ligger, udgaar meget store og sejlbare Laguner baade i østlig og vestlig Retning, og i disse Laguner udmunde adskillige store Floder, der, selv om de just ikke i Ordets egentlige Betydning ere sejlbare, dog afgive gode Veje for de indfødtes Kanoer.

Paa denne Maade staar Lagos i ligefrem Forbindelse med et stort og rigt Opland, og daglig ser man hele Flaader af større og mindre Kanoer, der bringe Landets Frembringelser dertil, for til Gjengjæld at tiltuske sig Klædevarer, Rom, Genever, Vaaben o. s. v. Det er især fra de forskjellige Negerriger i det Indre og langs Lagunerne, at Lagos har eller, rettere sagt, havde sin største Tilførsel, i det nemlig den Del af Landet, der staar under britisk Herredømme, kun har en ringe Udstrækning, og det har derfor stadig været en Opgave for de evropæiske Handelsmænd at skaffe sig Tilladelse til at anlægge mindre Handelspladser eller Faktorer i disse Negerriger. Da Negeren paa denne Del af Kysten er af en godmodig Natur og selv er tilbøjelig til at træde i Forbindelse med de hvide, var der ogsaa en Tid, hvor Lagos kunde glæde sig ved sine talrige direkte Forbindelser omkring i det Indre af Landet, og som Følge deraf blomstrede Handelen i høj Grad. Denne Periode var de derboende Evropæers Guldalder.

Alt dette er imidlertid nu til Dels ændret, i det nemlig de hvide, især ved Fejlgreb og Overgreb fra Missionærernes Side, efterhaanden ere blevne jagede bort fra de fleste af disse Riger, ja! flere af dem have endog

aldeles afbrudt Sæmkvættet, og saa godt som hele Landet nord for Lagos er nu ukjendt for Evropæerne.

I det hele taget er Negeren dernede, trods sin Imødekommenhed, en afgjort Fjende af Reformer og meget utilbøjelig til at tage mod Civilisation, og deraf kan det forklares, at der, kun 60 engelske Mile vest for Lagos, kun lidt længere end fra Kjøbenhavn til Korsør og altsaa lige i Nærheden af en mangeaarig engelsk Koloni findes et Negerrige, *Porto-Novo*, som Evropæerne kalde det, eller *Ogbono*, som det hedder paa de indfødtes Sprog, der endnu for største Delen ligger i sin oprindelige Tilstand. Til Trods for, at der i en længere Aarrække har funden en meget livlig Handelsforbindelse Sted mellem dette Land og Lagos, ja! til Trods for at Evropæerne have Faktorer der, som bestyres af hvide, vil man dog kun i yderst ringe Grad opdage noget Spor af Civilisationens Indflydelse. Uafbrudte Krige med Naboerne, og især den stadige Forbindelse med Dahóme, Vestafrikas største og mest krigerske Kongerige, tjener til bestandig at holde de gamle Skikke og Sædvaner i Live.

Ogbono staar i Forbindelse med Lagos ved en dyb og sejlbar Lagune, hvorfor ogsaa den meste Handel mellem disse Steder besørgeres af nogle mindre, lavtgaende Dampskibe, der stadig gaa mellem de to Steder. Jeg har selv mange Gange ført en af disse Dampere, der gennemgaaende rumme fra 100—150 Tons, og trods de mange Ulemper, der ere forbundne dermed, den glødende Solhede i den tørre Tid og den evige Regn i Regntiden, er dog en slig Tur gennem Lagunerne i høj Grad interessant. I Reglen afgaar man fra Lagos tidlig om Morgenens, medens endnu den tætte Taage, der hver Nat stiger op fra de endeløse Sumpe, hviler over Floden, men som dog den første Solstraale er i Stand til at forjage. Først sejler man et Stykke ned ad Floden, langs hvilken de hvides Boliger ligge ligesom Villaer, omgivne af Haver, hvor Palmer og Mangotræer, Oranger og Oleandre, stundum overragede af vældige Brødfrugtræer, spille Hovedrollen; derpaa drejer man om en skovbevokset Pynt, Lagos forsvinder, og nu gaar det ind i den store, stille La-